

L'ARQUITECTE

L'arquitecte es marcava en l'habitació de la planta quarta, cures paliatives, càncer de pàncrees, res a fer, cap esperança. Després dels tractaments als que s'havia sotmès, pacient, submís, expectant, a la fi el diagnòstic havia estat fatal i la condemna definitiva. Tal i com recomanava el procés, havia començat la sedació. Tenia alguns moments de llúidesa, o al menys es el que li semblava, entre mig del somni narcòtic induït per la morfina, que gota a gota penetrava en llur vena, apaivagant el dolor i anorreant-li la consciència.

En aquesta mena de vigília artificial li semblà percebre, mes que no veure, una figura als peus del llit. L'habitació estava en penombra, era el capvespre i tot i que encara que no havien abaixat les persianes, la foscor s'havia ensenyorit de l'estància. L'ombra era fugissera, inestable, una presència inquietant, líquida o mes aviat gasosa, doncs canviava de forma i de volum. Tant aviat creixia fins el sostre amenaçadora, com amb uns suggerits braços gegantins, abraçava el llit protectora. El va fer pensar en el geni de la làmpada dels dibuixets. Si no hagués estat per la morfina, segurament hagués trobat la presència esgarrifosa, l'hagués aterrit, corprès, amarat de basarda. Unes traces d'un verd fluorescent apagat, com ara les que el plàncton dibuixa darrera l'estela dels vaixells que naveguen de nit, definia ara un braç, ara una orella, ara una barra, com un oli de Buffet, però amb el verd llefiscós, en lloc del negre amb que l'artista remarcava els contorns dels seus personatges. En el cervell, el malalt va sentir que una veu li parlava. No, no era un pensament, era la forma que se li adreçava amb una mena de comunicació telepàtica.

“Et queda poc, te'n vas, aviat deixaràs aquest cos i et perdràs en el no res. Però vull donar-te una oportunitat, vull que puguis esmenar alguna cosa que hagi fet de la qual no et sentis orgullós, de la qual reneguis, de la qual pensis que ves estat mes be no haver-la fet mai. Tens una estona per pensar-t'ho, i no cal que diguis res, només cal que hi pensis, jo ja

t'entendré i procuraré facilitar-te la manera per que ho puguis esmenar, potser així marxaràs una mica mes conformat”

La veu va deixar de ressonar al cervell emboirat del malalt i aquest va començar a rumiar que podia ésser que mereixes ser canviat o simplement eliminat de la seva vida, de la seva trajectòria. Quin fet l'averkonyia més? Quina acció pensava que l'hauria d'haver portat al penediment, fins l'extrem de voler-la fer desaparèixer? Pensà que si alguna vegada havia obrat de mala fe o havia traït un principi ètic, poca gent o gairebé ningú se n'havia adonat. Algunes de les accions reprovables que potser havia executat, havien quedat per un temps, com agulles o ferros roents en la seva consciència, però a la fi la ferida havia guarit i el ferro s'havia refredat. Si mes no, no li semblaven excessivament rellevants, car de fet tothom ho feia o ho havia fet alguna vegada. L'autojustificació mai no ha tingut límits. La societat no era pas un prat de flors i violes, un llac cristal·lí d'aigües prístines, com alguns llacs de molta alçada, que salpebraven el paisatge del seu país de joguina... I la supervivència portava per si sola a engegar determinades accions reprovables i a l'hora a oblidar-les mes aviat que tard. Al cap i a la fi, la mentida era la base de les relacions socials.

Pensà que del que si no n'estava excessivament convençut, era d'algunes obres que havia portat a cap. Alguns edificis, als quals sigui per manca d'enteniment amb el client, sigui per que no tenia prou temps per dedicar-los-hi, per que tenia encàrrecs mes importants, o per que no li reportaven els beneficis que havia pensat, n'havia descuidat la seva execució, començant per un projecte deficient, ple de mancances. Unes solucions repetides, exemptes totalment de la creativitat que els honoraris a percebre li haurien haver fet de que s'exigís en ell mateix com un compromís professional. Però en un país excessivament construït, amb arquitectes de tota mena, amb tipologies i solucions arquitectòniques gairebé caòtiques, molts dels edificis que ara evocava, havien passat desapercibuts, s'havien confós amb un magma que intentava absorbir tota mena de resultats. Diferents alçades, tractaments, revestiments, obertures... Tot en un contínuum, un Cafarnaüm caòtic que acabava essent paït, car la única solució ves estat un cataclisme que

ho ves envies tot a can taps i s'hagués hagut de començar de cap i de nou, potser aquesta vegada amb mes cura i mes respecte per tot.

Pensà que enderrocaria aquell edifici que havia fet a Encamp com un bolet gegantí, una excrescència que sempre l'havia molestat. Per aquell temps tenia un embolic i sovint desapareixia dels despatx, per perdre's entre els braços o les cames de l'objecte dels seu desig. Quan es veia obligat a passar pel seu davant, girava la vista cap a l'altre vorera o abaixava els ulls. O aquella promoció a la carretera de Prats, i la de de la d'Ordino... Poc a poc va anar fent un repàs, i s'adonà que fos pel que fos, moltes vegades no havia estat a l'alçada, per molt que els seus clients o fins i tot els companys de professió el feliciteassin per la seva trajectòria i admireassin la seva obra.

Pensa que li agradaria fer desaparèixer aquest testimoni de la seva incapacitat, dels quals n'era perfectament conscient. De cop se li va desplegar davant un plànol, com ara de Maps, i a la seva ma es va materialitzar un llapis. Era com els de sempre, groc i negre, un HB corrent de marca, amb l'extrem vermell, però era molt mes potent. El plànol que tenia al davant es mostrava en relleu, l'arquitecte el sobrevolava com si fos un ocell, lliure, ingràvid. Poc a poc va anar resseguint les parròquies i els carrers i va anar localitzant la ubicació de les obres en qüestió. Quan hi posava el llapis a sobre, els edificis desapareixien i tornava a mostrar-se el terreny original. Parcel·les que disposaven d'arbres centenaris, magnífics, que ell, tot i amb una certa recança, havia fet tallar per excavar els fonaments. El xalet d'aquell majorista de formatges, o la casa aparellada d'aquells germans que es varen barallar i varen bastir una paret, un mur de Berlin molt poc fraternal, que dividia la propietat. Va anar fent, i després d'haver exhaurit la seva llista, va pensar "I si provo d'esborrar obres que no siguin meves?" Obres que sempre havia considerat que es mereixien no haver estat bastides mai. I o miracle, el llapis també funcionava. Com si fes anar una mena d'ordre com ara les que feia servir habitualment en els programes de dibuix, el plànol interactuava canviant de posició, de vista i d'escala, en correspondència al llapis i al seu pensament, permetent copsar noves o velles perspectives. L'arquitecte estava pres

d'un frenesí enderrocador, s'havia convertit en un àngel exterminador de construccions que havien embrutat el territori, que l'havien enlletgit... Esborrava i esborrava. Es desplaçava pel mapa del Principat, complint amb la seva tasca de corrector auto investit. En un moment determinat es va poder mirar la perspectiva des de l'Avinguda Meritxell, on es veia, com en aquella fotografia d'arxiu, el xalet dels Coll, la casa en Construcció de la Ford, un xic mes enllà la cúpula de teules de La Rotonde i passant el pont, la benzinera de la Esso, com una capseta de sabates i a lo lluny, envoltada de prats, la serradora del Cintet... Planejava cofoi, arrogant com un ocell de presa, alliberat i feliç, sobre un paisatge regenerat, ple de verds, repartit en feixes i parcel·les, on, per tot arreu, s'albiraven els cultius autòctons, patates, tabac, els prats per dallar, alguns xais escampats, algunes vaques... A prop del riu que lliscava net, es dreçaven ufanosos, esvelts i gràcils, els pollancre amb les seves fulles juganeres, tremoloses, excitades pel vent.

De cop el mapa es començà a allunyar, a fer-se petit, l'escala augmentava, aviat va poder copsar les fronteres difuses del Principat... Després tot es va tornar fosc. Als peus del llit l'ombra es va esvaïr.

* * *

Eren quasi be les cinc de la matinada. Al taulell de planta, la dotació de la guàrdia de nit, dues infermeres i dues auxiliars, passaven la guàrdia immerses en un mon de silencis i ensopiment. Nomes la remor dels degotadors i dels monitors de constants, creaven una cacofonia molt suau, que només es feia sentir degut al silenci que regnava en la planta. A l'ordinador, mentre una actualitzava les dades de les constants dels ingressats, il·luminada tènueament per la llum de la pantalla, l'altre companya revisava i endreçava el petit magatzem de medicaments. Prenia nota del que s'havia acabat o n'estava en vies, per preparar les dosis dels malalts, en les seves capsetes i gotets de plàstic, i per passar la comanda amb el canvi de torn. Una de les auxiliars, que estudiava per infermera, repassava matèries per un examen proper, l'altre s'havia anat a estirar una estona, per recomanació

de la mes gran. Tenia dos nens petits i les primeres nits del canvi de guàrdia, sempre les aguantava com podia.

S'encengué el llum de l'alarma d'aturada cardíaca. A la nit, per no destorbar el descans fugisser dels malalts, apagaven el timbre d'alarma.

—La 405, l'Enric, de pressa... —Va dir la que estava a l'ordinador.

—Recorda, —Li va dir la companya — que a l'ingressar ens va lliurar el testament vital on manifestava que en cap cas vol esser reanimat.

—Estic al cas, però hi hem d'anar.

Van entrar a l'habitació i varen encendre el llum. El reduït equip rodejà el llit, on el finat restava plàcid, amb la pell verdosa, un somrís beatífic els llavis esblanqueïts i els ulls clucs. Una de les auxiliars s'havia ressagat per demanar per telèfon la presència dels portalliteres. Esperaren serioses que en el monitor, les dents de serra dels batecs s'anessin esvaint, fins que la pantalla va dibuixar una línia plana i es va engegar un xiulet continu esmorteït que s'ensenyorí del silenci de la cambra. La infermera que exercia de cap, va comprovar el traspàs, aplicant-li el fonendoscopi al pit i els dits experts al pols de la caròtida. Quan varen estar segures que realment ja era mort, li cobriren la cara amb el llençol i esperaren circumspectes l'arribada de la llitera de trasllat.

—Hora de la mort, —anuncia la Gemma, que així es deia la infermera que donava les ordres, mirant-se el rellotge, —Les quatre i quaranta tres.

L'altre infermera ho va fer constar a la planella on figuraven les constants del malalt, un plec de formularis sobre una tauleta d'alumini, agafats amb una pinça. En aquestes varen arribar els zeladors. Varen passar el cos del llit de l'hospital a la llitera amb rodes, i amb el llençol que el cobria, varen improvisar una mortalla lleugera. Varen fer un fardell, amb les restes del que havia estat un dels arquitectes mes celebrats dels país, la malaltia l'havia reduït a la meitat. Que poca cosa som quan ens morim. Que poc en queda

de nosaltres, dels nostres cossos en altre temps joiosos, valents, invencibles, desitjables. Si fóssim capaços de visualitzar quina serà la nostre fi, potser no esmerçaríem tants esforços, tanta lluita, potser viuríem amb mes tranquil·litat, amb mes pau. Potser viuríem més.

Un cop els nois encarregats del trasllat marxaren enduent-se el cadàver, les dues auxiliars començaren a desfer el llit. De cop es va sentir un sorollet al remenar els llençols. Quelcom havia caigut a terra, amb un so net, esmorteït pel paviment de linòleum. S'ajupiren a mirar encuriosides i sota ell llit hi trobaren un llapis, com els de sempre, groc i negre, un HB corrent de marca, amb l'extrem vermell.

Andorra la Vella, 01 de novembre del 2023